

Repliker och kommentarer

I den här avdelningen välkomnas kommentarer till tidigare bidrag och korta inlägg med ekonomisk politisk anknytning

ÅKE DAHLBERG

Malmfälten i brytningstid – replik till Lars Engström och Henry Ohlsson

I nr 6/86 av *Ekonomisk Debatt* refereras en studie om verkningarna av Malmfältsdelegationens insatser. Delegationen innebar att en särskild organisation byggdes upp för att underlätta för de nära 2 000 personer som sades upp vid LKAB 1982 att finna nya arbeten. (Se Malmfältsdelegationen [1985].) Drygt 300 milj kronor avsattes till delegationen. Eftersom verksamheten innebar organisatoriska förändringar och nya angreppssätt avdelade regeringen medel för en särskild utvärdering. Huvuddelen av medlen kom att tillfalla nationalekonomiska institutionen i Umeå (se Engström & Ohlsson [1985]) och en mindre del företagsekonomerna Dick Ramström och Gunnar Pihlgren (se Ramström & Pihlgren [1985]).

De båda Umeåekonomerna Lars Engström och Henry Ohlsson hävdar i sin artikel att man skulle ha nått lika bra resultat med en expansion av den traditionella arbetsmarknadspolitiken (Engström & Ohlsson [1986]). Min uppfattning är att de inte har tillräckligt underlag för denna slutsats.

ÅKE DAHLBERG är fil dr i nationalekonomi och departementsråd i Arbetsmarknadsdepartementet.

Inledningsvis bör betonas att ett utvärderingsuppdrag av detta slag är utomordentligt svårt. Malmfältens arbetsmarknad är och var i ännu högre grad för fem år sedan unik i vårt land, när det gäller bl a arbetslöshet, sysselsättningsgrad och näringsgrensfördelning. Det har därför varit svårt att finna jämförelseregioner.

Engströms och Ohlssons studie är i många avseenden ambitiöst upplagd och metodmässigt intressant, inte minst när det gäller utvärderingen av de särskilda projekten. Invändningar kan dock riktas mot underlaget för den bedömning som gjorts av sysselsättningsutvecklingen för de uppsagda vid LKAB. Analysen bygger på en uppföljning av de uppsagda och en jämförelsegrupp av arbets sökande vid arbetsförmedlingarna i Norrlands inland. Jämförelsegruppen består av personer som blivit arbetslösa av en rad olika orsaker, bl a säsongsarbetslösa, nytilträdande och friktionsarbetslösa byggnadsarbetare. Erfarenhetsmässigt vet vi att personer som blivit arbetslösa genom uppsägningar har de längsta arbetslöshetstiderna.

Dessa skäl i kombination med Kirunas unikt svaga arbetsmarknadssituation skapar en uppenbar risk för att man har underskattat effekterna på sysselsättningen för de uppsagda. I projektets referensgrupp, vilken bestod av bl a flera ledande

arbetsmarknadsekonomer, framfördes också denna kritik och forskarna rekommenderades att bygga sina slutsatser på ett bredare empiriskt material. När man som Engström och Ohlsson lagt ner ett ambitiöst arbete på att samla in ett omfattande enkätmaterial avseende arbetssökande är det givetvis frestande att i huvudsak förlita sig på detta. Men i ett så här svårt utvärderingsuppdrag får detta inte ske på bekostnad av ingående självkritik.

Ytterligare en stark invändning mot slutsatserna i artikeln är att uppföljningsperioden är för kort. Som Engström-Ohlsson själva påpekar har Malmfältsdelegationen satsat på utbildning och näringslivsinriktade projekt i större utsträckning än normalt. Dessa betydande investeringsinslag motiverar en längre uppföljningsperiod än två år. Det är också därför som regeringen har anslagit ytterligare medel till projektet.

Engström-Ohlsson gör vidare inga försök att bedöma verkningarna av ett projekt av detta slag på det ekonomiska klimatet i regionen, som klart förbättrats sedan början av 80-talet. Det vore intressant att belysa Malmfältsdelegationens roll för denna utveckling innan man drar slutsatser om dess meningslöshet. I Ramströms-Pihlgrens studie diskuteras denna

fråga. De framhåller att det i speciella situationer kan vara motiverat att försöka åstadkomma en "förändringsstöt" genom en massiv resursinsats i nya organisatoriska former. Det är inte alltför svårt att föreställa sig att en sådan situation kan ha förelegat i Malmfälten i början av 1980-talet.

Man kan inte utesluta att Engström-Ohlsson har rätt i sin bedömning av Malmfältsdelegationens verkningar. Men slutsatserna måste bygga på ett bredare empiriskt material och framför allt på en längre observationsperiod. En verksamhet för uppsagda personer, som i större utsträckning än tidigare är inriktad på utbildning och näringslivsstimulerande projekt framstår i varje fall inte a priori som helt galen.

Referenser

- Engstrom, L & Ohlsson, H, [1985], "Utvärdering av Malmfältsdelegationen". *Umeå Economic Studies*, No 161.
- Engstrom L & Ohlsson H, [1986], "Malmfälten i brytningstid". *Ekonomisk Debatt*, Årg 14, nr 6.
- Malmfältsdelegationen af/ami-LKAB, [1985], *Slutrapport*. Stencil.
- Ramstrom, D & Pihlgren, G, [1985], *Arbetsmarknad i norr - en utvärdering av verksamheten vid den särskilda formidlingen i Malmfälten*. Bohlin & Strömberg, Företagskonsult, Stockholm.